

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՎԵՐԱՀՍԿԻՉ ՊԱԼԱՏ

«Հայաստանի Հանրային հեռուստաընկերություն» ՓԲԸ պետական պատվերի և ծրագրերի կատարման նպատակով պետական բյուջեից հատկացված միջոցների օգտագործման և բյուջետային մուտքերի ապահովման, ինչպես նաև պետական սեփականության կառավարման և օգտագործման նկատմամբ իրականացված վերահսկողության արդյունքում կազմված

ԸՆԹԱՑԻԿ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Վերահսկողության հիմքը` ՀՀ վերահսկիչ պալատի 2008 թվականի գործունեության տարեկան ծրագրի 4.11 կետը, Վերահսկիչ պալատի խորհրդի 2008 թվականի օգոստոսի 11-ի թիվ 12/5:

Վերահսկողության նպատակը` Պետական պատվերի և ծրագրերի կատարման նպատակով «Հայաստանի Հանրային հեռուստաընկերություն» ՓԲԸ պետական բյուջեից հատկացված միջոցների օգտագործման և բյուջետային մուտքերի ապահովման, ինչպես նաև պետական սեփականության կառավարման և օգտագործման ուսումնասիրություն:

Վերահսկողության առարկան` «Հայաստանի Հանրային հեռուստաընկերություն» ՓԲԸ պետական բյուջեից հատկացված միջոցները:

Վերահսկվող օբյեկտը` «Հայաստանի Հանրային հեռուստաընկերություն» ՓԲԸ:

Վերահսկողության ծավալը` 2006-2007թթ. և 2008 թ. առաջին կիսամյակի ընացքում փաստացի կատարված ծախսերը:

Վերահսկողության կատարման ժամկետը` 12.08.2008-30.12.2008 թթ.:

**Վերահսկողության մեթոդաբանությունը`** Վերահսկողության ընթացքում կիրառվել են դիտարկման, ստուգման և վերլուծության ձևեր, ինչպես նաև կիրառվել են համապատասխանության վերահսկողության, ֆինանսական և կատարողական վերահսկողության տեսակները (վերջին երկուսը` ընտրանքային):

Վերահսկողության իրականացման ընթացքում ծրագրի համար սահմանվել է էականության մակարդակ՝ ինչպես արժեքային իմաստով, այնպես էլ՝ արժեքից անկախ:

Ապացույցների ստացման մեթոդներից կիրառվել են փաստաթղթերի ու ակտիվների ստուգման, ընթացակարգի և գործընթացի ուսումնասիրության, հարցման և հաշվարկման մեթոդները: Իրականացվել է ֆինանսական հաշվետվությունների և համապատասխան տեղեկատվության տարրերի միջև փոխկապակցվածության և/կամ համեմատության վերլուծություն:

Ստուգման ընթացքում կիրառվել են ընտրանքի, տարբեր տվյալների (քանակական և որակական) համադրման մեթոդներ, կատարվել է նախապես պատրաստված հարցաշարով տարբեր փաստաթղթերի և տվյալների մանրամասն ուսումնասիրություն: Ստուգումներն իրականացվել են նաև ֆիզիկական (չափագրում, գույքագրում) եղանակով:

Վերլուծության փուլում ամփոփվել, ինչպես նաև վեր են լուծվել վերահսկողության դիտարկման և ստուգման փուլերում արձանագրված փաստերը:

Վերահսկողության արդյունքները.

1. «Հայաստանի Հանրային հեռուստաընկերություն» ՓԲԸ գործունեության իրավական հիմքերը

«Հեռուստատեսության և ռադիոյի մասին» ՀՀ օրենքը (**այսուհետ՝ Օրենք**) հաստատվել է 2000 թվականի հոկտեմբերի 9-ին:

Օրենքի 28-րդ հոդվածի համաձայն պետությունը ստեղծում է Հանրային հեռուստառադիո-ընկերություն պետական հիմնարկը: 2001 թվականի հունվարի 19-ին Հայաստանի Հանրապետության Նախագահի հրամանագրով (**այսուհետ՝ Հրամանագիր**) ստեղծվել է Հանրային հեռուստառադիոընկերության խորհուրդը (**այսուհետ՝ Խորհուրդ**): Խորհուրդը 2001 թվականի փետրվարի 9-ի խորհրդի նիստում հաստատել է Հայաստանի Հանրային հեռուստառադիոընկերության կանոնադրությունը:

Հիմք ընդունելով Օրենքի 28, 29-րդ հոդվածները, ինչպես նաև Հրամանագիրը, 2001 թվականի հունիսի 7-ին ՀՀ պետական ռեգիստրում գրանցվել է «Հայաստանի Հանրային հեռուստառադիոընկերություն» պետական հիմնարկը: Պետք է նշել, որ չի կատարվել գրանցման պահին գործող Օրենքի 28-րդ հոդվածի 10-րդ մասի պահանջը, որում նշվում է. «Հայաստանի Հանրային հեռուստառադիոընկերության կանոնադրությունը հաստատում է Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովը», քանի որ գրանցման պահին ուժի մեջ էր ՀՀ սահմանադրական դատարանի 2001 թվականի հունվարի 11-ի որոշումը: Օրենքի 28-րդ հոդվածում 2001-2007 թվականներին կատարվել է հինգ փոփոխություն, մասնավորապես՝ 2001 թվականի

սեպտեմբերի 11-ի փոփոխությամբ Օրենքի 28-րդ հոդվածում նշվում է. «Հանրային հեռուստառադիոընկերության խորհուրդը մշակում է Հանրային հեռուստառադիոընկերության կանոնակարգը և ներկայացնում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն: Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը Հանրային հեռուստառադիոընկերության կանոնակարգը օրենսդրական նախաձեռնությամբ ներկայացնում է Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողով՝ կից ներկայացնելով իր եզրակացությունը: Հանրային հեռուստառադիոընկերության կանոնակարգը Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովը հաստատում է օրենքով»: Պետք է նշել, որ 28-րդ հոդվածի վերոնշյալ պահանջը չի կատարվել և ներկայումս Հանրային հեռուստառադիոընկերության կանոնակարգը որպես իրավական ակտ բացակայում է, այսինքն՝ չի հաստատվել ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից և չի դրվել գործողության մեջ:

Չի մշակվել և չի հաստատվել Հանրային հեռուստառադիոընկերության խորհրդի կանոնակարգը, այդ իսկ պատճառով չի կատարվել 29-րդ հոդվածի 7-րդ մասի պահանջը:

Չի մշակվել և չի սահմանվել Հանրային հեռուստառադիոընկերության ֆինանսական միջոցների օգտագործման կարգը, դրանով իսկ չի կատարվել Օրենքի 32-րդ հոդվածի դ) կետի պահանջը:

ՀՀ կառավարության 2001 թվականի հուլիսի 4-ի թիվ 592 որոշմամբ ստեղծվել է «Հայաստանի Հանրային հեռուստառադիոընկերություն» ՓԲԸ (**այսուհետ՝ Հեռուստառադիոընկերություն**), դրա հիմնադիր հանդիսացող պետական կառավարման մարմնի՝ «Հայաստանի Հանրային հեռուստառադիոընկերություն» պետական հիմնարկի իրավասությունները վերապահվել է Հանրային հեռուստառադիոընկերության խորհրդին և տեղաբաշխվող բոլոր բաժնետոմսերի դիմաց վճարումներն իրականացվել է Հանրային հեռուստառադիոընկերություն պետական հիմնարկի տնօրինությանը անհատույց հանձնված Ազգային հեռուստատեսություն պետական փակ բաժնետիրական ընկերության գույքով:

ՀՀ պետական ռեգիստրում «Հանրային հեռուստառադիոընկերության խորհուրդ» անվամբ պետական հիմնարկ գրանցված չէ և, բնականաբար, այն չէր կարող Բյուջետային հատկացումների գլխավոր կարգադրիչ (**այսուհետ՝ ԲԳԿ**) լինել և տվյալ տարվա բյուջեով բյուջետային ծախսերի գերատեսչական դասակարգմամբ պետք է նախատեսվեր «Հանրային հեռուստառադիոընկերություն» անվամբ պետական հիմնարկը:

Սակայն ՀՀ 2006-2008 թվականների պետական բյուջեում որպես ԲԳԿ նախատեսվել և հանդես է եկել Հանրային հեռուստառադիոընկերության խորհուրդը, սակայն այդպիսի անվամբ պետական հիմնարկ չկա, և գանձապետարանը չպետք է գործարքները կատարեր «Հանրային հեռուստառադիոընկերություն» պետական հիմնարկի կնիքով:

2. 2006-2008 թվականներին «Հայաստանի Հանրային հեռուստաընկերություն»

ՓԲԸ նախահաշվային եկամուտները և դրանց փաստացի կատարողականը

2006 թվականին Հեռուստաընկերության եկամուտները (մուտքերը), ներառյալ՝ կապիտալ դրամաշնորհները, ճշտված նախահաշվով նախատեսվել էր 2,778,704.9 հազ. դրամ: Ընդհանուր եկամուտների (մուտքերի) 83.4%-ը ՀՀ պետական բյուջեից հատկացվող 2,317,704.9 հազ. դրամ դրամաշնորհն է, այդ թվում՝ ընթացիկ տրանսֆերտներով (դրամաշնորհ) 2,089,312.2 հազ. դրամ և և կապիտալ տրանսֆերտներով (դրամաշնորհներ)՝ 228,392.7 հազ. դրամ: 2006 թվականին Հեռուստաընկերության փաստացի եկամուտները (մուտքերը) կազմել են 2,712,054.2 հազ. դրամ, որից՝ ըստ ՀՀ 2006 թվականի պետական բյուջեի ՀՀ կառավարության հաշվետվության (**այսուհետ՝ Հաշվետվություն 2006**) հատկացվել է 2,317,704.9 հազ. դրամ կամ ընդհանուր եկամուտների (մուտքեր) 86.4%-ը, այդ թվում՝ ընթացիկ տրանսֆերտներով (դրամաշնորհ) 2,089,312.2 հազ. դրամ և կապիտալ տրանսֆերտներով (դրամաշնորհներ)՝ 228,392.7 հազ. դրամ: Սակայն Խորհրդի 2007 թվականի մայիսի 30-ի թիվ 23 որոշմամբ հաստատվել է, որ ընթացիկ տրանսֆերտներով (դրամաշնորհ) կատարողականը կազմել է 2,115,061.0 հազ. դրամ՝ 2,089,312.2 հազ. դրամի փոխարեն, այսինքն՝ առկա է անհամապատասխանություն, «Հաշվետվություն 2006-ի» թվերում:

2007 թվականին Հեռուստաընկերության եկամուտները (մուտքերը), ներառյալ՝ կապիտալ դրամաշնորհները, ճշտված նախահաշվով նախատեսվել էր 2,767,144.4 հազ. դրամ: Ընդհանուր եկամուտների (մուտքերի) 83.0%-ը ՀՀ պետական բյուջեից հատկացվող 2,297,977.7 հազ. դրամ դրամաշնորհն է, այդ թվում՝ ընթացիկ տրանսֆերտներով (դրամաշնորհ) 2,138,994.0 հազ. դրամ և կապիտալ տրանսֆերտներով (դրամաշնորհներ)՝ 158,983.7 հազ. դրամ: 2006 թվականին Հեռուստաընկերության փաստացի եկամուտները (մուտքերը) կազմել են 2,747,328.9 հազ. դրամ, որից՝ 2,297,977.7 հազ. դրամ դրամաշնորհի տեսքով, որը կազմել է ընդհանուրի 83.6 %-ը:

2008 թվականին Հեռուստաընկերության եկամուտները (մուտքերը), ներառյալ՝ կապիտալ դրամաշնորհները, ճշտված նախահաշվով նախատեսվել էր 3,345,854.6 հազ. դրամ: Ընդհանուր եկամուտների (մուտքերի) 68.8%-ը ՀՀ պետական բյուջեից հատկացվող 2,302,187.6 հազ. դրամ դրամաշնորհն է, այդ թվում՝ ընթացիկ տրանսֆերտներով (դրամաշնորհ) 2,224,094.9 հազ. դրամ և և կապիտալ տրանսֆերտներով (դրամաշնորհներ)՝ 78,092.7 հազ. դրամ: 2008 թվականի առաջին կիսամյակի Հեռուստաընկերության փաստացի եկամուտները (մուտքերը) կազմել են 1,753,723.0 հազ. դրամ, որից՝ 1,290,290.1 հազ. դրամ՝ դրամաշնորհի տեսքով, որը կազմել է ընդհանուրի 73.6 %-ը:

3. 2006-2007 թթ. և 2008 թ. առաջին կիսամյակի ընթացքում «Հայաստանի Հանրային հեռուստաընկերություն» ՓԲԸ կողմից կատարված ծախսերը

2006 թվականի բյուջետային հայտում Հեռուստաընկերության հեռուստահաղորդումների պատրաստման և հեռարձակման նպատակով նախատեսվել էր ընդամենը ծախս՝ 2,489,467.7 հազ. դրամ, այդ թվում՝ պետական աջակցության իրականացման նպատակով ընդամենը ծախսեր՝ 2,255,743.1 հազ. դրամ, որից՝ 2,111,329.7 հազ. դրամ ընթացիկ և 144,413.4 հազ. դրամ՝ կապիտալ ծախսեր: «Հայաստանի Հանրապետության 2006 թվականի պետական բյուջեի մասին» ՀՀ օրենքի **(այսուհետ՝ Օրենք 2006)** համաձայն «Հեռուստահաղորդումների պատրաստման և հեռարձակման նպատակով պետական աջակցություն «Հայաստանի Հանրային հեռուստաընկերություն» ՓԲԸ-ին՝ ծրագրով **(այսուհետ՝ Ծրագիր)**, 2006 թվականին նախատեսվել էր հատկացնել 2,267,479.0 հազ. դրամի ընդամենը տրանսֆերտներ (դրամաշնորհներ), այդ թվում՝ ընթացիկ տրանսֆերտներ (դրամաշնորհներ) 2,123,065.6 հազ. դրամի կամ ընդամենը հատկացվածի 93,63%-ը և կապիտալ տրանսֆերտներ (դրամաշնորհներ) 144,413.4 հազ. դրամի չափով, կամ ընդամենը հատկացվածի 6,37%-ը: Սակայն տարեկան ճշտված ծրագրով նախատեսվել և հատկացվել է՝ 2,317.706.9 հազ. դրամի ընդամենը տրանսֆերտներ (դրամաշնորհներ), այդ թվում՝ ընթացիկ տրանսֆերտներ (դրամաշնորհներ) 2,089.312.2 հազ. դրամի, կամ ընդամենը հատկացվածի 90.15%-ը և կապիտալ տրանսֆերտներ (դրամաշնորհներ) 228,392.7 հազ. դրամի չափով, կամ ընդամենը հատկացվածի 9.85%-ը:

2006 թվականի տարեկան ճշտված ծրագրով փոփոխվել է ոչ միայն ընթացիկ ծախսերի ընդամենը մեծությունը, այլև՝ առկա է փոփոխություններ հայտով (որը հիմք է հանդիսանում Օրենք 2006-ի հաստատման) ներկայացված, հաստատված ծախսային հոդվածներում: Այսպես, օրինակ՝ ընթացիկ դրամաշնորհի հատկացվող միջոցների հաշվին նախատեսվել էր և հատկացվել 114,834.1 հազ. դրամ «Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների մաշվածք» հոդվածով, սակայն Խորհրդի որոշումներով՝ տարեկան ճշտված նախահաշվով այդ հոդվածի ծախս չի նախատեսվել և այդ հոդվածով ծախսը նախատեսվել էր կատարել «Այլ առևտրային գործունեությունից եկամուտների» հաշվին:

2006 թվականի հեռուստահաղորդումների պատրաստման և հեռարձակման նպատակով Հեռուստաընկերության 2006 թվականի ընդամենը փաստացի ծախսերը կազմել է՝ 2,625,995.7 հազ. դրամ, այդ թվում՝ ՀՀ պետական բյուջեից կատարված հատկացումների (դրամաշնորհ) հաշվին ընդամենը փաստացի ծախսերը, համաձայն Խորհրդի կողմից ներկայացված՝ «Հիմնարկի կատարած բյուջետային ծախսերի և բյուջետային պարտքերի հաշվետվության» **(այսուհետ՝ Ծախսերի հաշվետվություն)** կազմել է՝ 2,317,704.9 հազ. դրամ, որից՝ 2,089.312.2 հազ. դրամ ընթացիկ և 228,392.7 հազ. դրամ՝ կապիտալ ծախսեր, կամ կատարվել է 100%-ով:

«Հայաստանի Հանրապետության 2007 թվականի պետական բյուջեի մասին» ՀՀ օրենքի **(այսուհետ՝ Օրենք 2007)** համաձայն Հեռուստաընկերության 2007 թվականին նախատեսվել է

տրամադրել 2,297,977.7 հազ. դրամ, որից 2,019,585.0 հազ. դրամ տնտեսագիտական դասակարգման «Ընթացիկ ներքին այլ տրանսֆերտային վճարներ» հոդվածով, կամ ընդամենը հատկացվածի 87.9%-ը, իսկ 278,392.7 հազ. դրամը, կամ ընդամենը հատկացվածի 12.1%-ը՝ տնտեսագիտական դասակարգման «Կապիտալ ներքին տրանսֆերտներ» հոդվածով: Պետք է նշել, որ Խորհրդի կողմից հաստատված Հեռուստաընկերության 2006 թվականներին ծախսերի և եկամուտների նախահաշիվներում, ինչպես նաև Խորհուրդ ներկայացված Հեռուստաընկերության 2006 և 2007 թվականների Ծախսերի հաշվետվությունում ներառված չէ կապիտալ դրամաշնորհի գումարները: 2007 թվականի ապրիլի 25-ին Խորհրդի և Հեռուստաընկերության միջև կնքվել է կապիտալ դրամաշնորհի հատկացման ՊԱՊ-1/2 պայմանագիրը, որը հիմք ընդունելով ընկերությանն է հատկացվել 278,392.7 հազ. դրամ: Սակայն վեց ամիս այդ գումարները չօգտագործելուց հետո, 2007 թվականի հոկտեմբերի 26-ին Խորհրդի թիվ 50-Լ որոշման 2-րդ կետի համաձայն որոշում է կայացվել ՊԱՊ-1/2 դրամաշնորհի հատկացման շրջանակներում մայիսի 2-ին Հեռուստաընկերության բանկային հաշվին փոխանցված 278,392.70 հազ. դրամ գումարից 141,000.0 հազ. դրամ գումարը, ՊԱՊ-1/2 պայմանագրում փոփոխություն կատարելու վերաբերյալ համաձայնագիր կնքելուց հետո մեկշաբաթյա ժամկետում պետական բյուջե վերադարձնելու վերաբերյալ (ՊԱՊ 1/2 պայմանագրում փոփոխություն կատարելու վերաբերյալ համաձայնագիրը կնքվել է 2007 թվականի հոկտեմբերի 26-ին): Փաստացի գումարը 2007 թվականի նոյեմբերի 7-ին 1003 հաշվից փոխանցվել է Ինտեկոբանկի մասնաճյուղ, մեկ օր հետո փոխանցվել է միասնական գանձապետական հաշվին և երեք օր հետո՝ 2007 թվականի նոյեմբերի 12-ին է միայն վերադարձվել ՀՀ պետական բյուջեի ընդհանուր ռեսուրսների հաշվին:

Տարեկան ճշտված ծրագրով ընդամենը ծախսերի մեծությունը չի փոփոխվել, սակայն ընդամենը ծախսերի կառուցվածքը, այսինքն՝ ընթացիկ ծախսերը դարձել է 2,138,994.0 հազ. դրամ կամ ընդհանուրի՝ 93.1%-ը, իսկ կապիտալ ծախսերը՝ 158,983.7 հազ. դրամ, կամ 6.9 %-ը:

Հեռուստաընկերության 2007 թվականի ընդամենը փաստացի ծախսեր կազմել է՝ 2,723,644.7 հազ. դրամ, որից՝ 2007 թվականի հեռուստահաղորդումների պատրաստման և հեռարձակման նպատակով ՀՀ պետական բյուջեից կատարված հատկացումների (դրամաշնորհ) հաշվին ընդամենը փաստացի ծախսերը կազմել է՝ 2,297,977.7 հազ. դրամ, այդ թվում՝ Ծախսերի հաշվետվությունում ընթացիկ փաստացի ծախսերը կազմել է՝ 2,138,994.0 հազ. դրամ, իսկ փաստացի կապիտալ ծախսերը՝ 158,983.7 հազ. դրամ, կամ կատարվել է 100%-ով:

«Հայաստանի Հանրապետության 2008 թվականի պետական բյուջեի մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ՝ **Օրենք 2008**) համաձայն Հեռուստաընկերության 2008 թվականին նախատեսվել է տրամադրել 2,302,187.6 հազ. դրամ, որից 2,023,794.9 հազ. դրամ կամ ընդամենը հատկացվածի 87.9%-ը տնտեսագիտական դասակարգման «Ընթացիկ ներքին այլ տրանսֆերտային վճարներ» հոդվածով, իսկ 278,392.70 հազ. դրամը կամ ընդամենը հատկացվածի 12.1%-ը՝ տնտեսագիտական

դասակարգման «Կապիտալ ներքին տրանսֆերտներ» հոդվածով: Տարեկան ճշտված ծրագրով ՀՀ օրենքում պետական բյուջեից հատկացվող միջոցների (դրամաշնորհ) հաշվին նախատեսվել է իրականացնել 2,302,187.6 հազ. դրամի ծախս, այդ թվում՝ ընթացիկ ծախսեր՝ 2,224.094.9 հազ. դրամ և կապիտալ ծախսեր՝ 78,092.7 հազ. դրամ: 2008 թվականի առաջին կիսամյակի Հեռուստա-ընկերության փաստացի դրամարկղային ծախսերը, համաձայն Ծախսերի հաշվետվության, կազմել է 1,913,380.4 հազ. դրամ, որից՝ 1,212,197.4 հազ. դրամ փաստացի ընթացիկ, իսկ 78,092.7 հազ. դրամը՝ փաստացի կապիտալ ծախսերն են:

Տվյալ տարվա բյուջետային հայտում ՀՀ պետական բյուջեից հատկացվող միջոցների (դրամաշնորհ) հաշվին ֆինանսավորման նպատակով Հեռուստաընկերությունը ներկայացնում է եկամուտների և ծախսերի հաշվարկը (դրամաշնորհ), հիմնավորում է տվյալ տարվա համապատասխան ծավալի հեռուստահաղորդումների պատրաստման և հեռարձակման համար անհրաժեշտ պետական աջակցության չափը, գումարը: Եկամուտների և ծախսերի հաշվարկում տրվում է եկամուտները (մուտքերը) ըստ աղբյուրների, ինչպես նաև ծախսերը՝ ըստ ծախսային հոդվածների, այդ թվում՝ պետական բյուջեից հատկացվող միջոցների հաշվին: 2006-2008 թվականների ՀՀ պետական բյուջեում Ծրագիրը ծախսերի գերատեսչական դասակարգմամբ, տրվում է մեկ տողով, իսկ ըստ ծախսերի տնտեսագիտական դասակարգման ընդամենը ծախսեր, այդ թվում՝ ընթացիկ և կապիտալ: Ծախսերի հաշվետվությունը արդյունքում, ապա ՀՀ տվյալ տարվա պետական բյուջեի կատարման հաշվետվությունը տրվում է մույն ձևով, ինչպես հաստատվում է բյուջեում, այսինքն՝ հաշվետվությունում ՀՀ պետական բյուջեից հատկացվող միջոցների հաշվին կատարվող ծախսերը՝ ըստ ծախսային հոդվածների չի տրվում, որն էլ հնարավորություն է տալիս կազմակերպությանը հաշվետու չլինել ըստ ծախսային հոդվածների: Ծախսերի հաշվետվությունում տրվում է նաև փաստացի դրամարկղային ծախսը: Սակայն համաձայն կազմակերպության տեղեկանքի, ըստ եկամուտների և ծախսերի նախահաշվի հոդվածների դրամական հոսքերի հաշվառում չի տարվել, այդ թվում՝ պետական բյուջեից հատկացվող միջոցների և դրանց հաշվին կատարվող ծախսերի: Դա պայմանավորված է նորմատիվ ակտով նման պահանջի, ինչպես նաև Խորհրդի կողմից սահմանվող Հանրային հեռուստառադիոընկերության ֆինանսական միջոցների օգտագործման կարգի բացակայությամբ:

Վերահսկողության ընթացքում մեր կողմից ընտրվել են Հեռուստաընկերության 2006-2008 թվականների եկամուտների և ծախսերի նախահաշվի մի քանի հոդվածներ և ստուգվել է հաշվետվություններում ներկայացված թվերի արժանահավատությունը: Այդ հոդվածներն են՝

- Հեռուստահաղորդումների հեռարձակում,
- Պետական բյուջեից հատկացվող միջոցների հաշվին կատարվող կապիտալ ծախսեր:

Վերահսկողության ընթացքում արձանագրվել է.

Հեռուստաընկերության կողմից 2006-2008 թվականներին կապիտալ ծախսերի համար առանձին համապատասխան նախահաշիվներ չեն կազմվել:

2007 թվականի նախահաշվով նախատեսվել է հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների մաշվածության գծով ծախսը 205,500.0 հազ. դրամ, տարեկան հաշվետվությամբ փաստացի ծախսը ցույց է տրվել 205,335.4 հազ. դրամ, սակայն իրականում հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների մաշվածության ծախսը կազմել են 239,371.0 հազ. դրամ, կամ պակաս ծախս է ցույց տրվել 34,035.6 հազ. դրամ:

2008 թվականի նախահաշվով հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների մաշվածության գծով ծախս են նախատեսվել 102,000.0 հազ. դրամ այն դեպքում, երբ փաստացի ծախսը կազմել է 2006 թվականին՝ 206,737.0 հազ. դրամ, 2007 թվականին՝ 239,371.0 հազ. դրամ:

Հեռուստաընկերության 2006 թվականի ճշտված նախահաշվով հեռուստաֆիլմերի արտադրության հոդվածով ծախս է նախատեսվել 31,415.9 հազ. դրամ, 2007 թվականին՝ 4,415.0 հազ. դրամ, 2008 թվականին՝ 380,606.0 հազ. դրամ: 2006 թվականին ճշտված նախահաշվով «Հեռուստաֆիլմերի արտադրության գծով ծախսեր» հոդվածով նախատեսվել է՝ 31,415.9 հազ. դրամ: 2006 թվականի հոկտեմբերի 30-ին «Սի վախեցիր» ֆիլմի արտադրության նպատակով Հեռուստաընկերության և «ԷյՋ Քեյ Փրոդաքշն» ՍՊԸ միջև ստորագրվել է 30,525.8 հազ. դրամի պայմանագիր: 2006 թվականի ընթացքում «ԷյՋ Քեյ Փրոդաքշն» ՍՊԸ-ին «Սի վախեցիր» ֆիլմի արտադրության համար տրվել է կանխավճար՝ 26,456.0 հազ. դրամի չափով, սակայն Հեռուստաընկերության 2006 թվականի եկամուտների և ծախսերի նախահաշվի և դրա կատարողականի համեմատականում «Հեռուստաֆիլմերի արտադրության գծով ծախսեր» հոդվածի փաստացի ծախս չի արվել: Զանի որ, ըստ 2006 թվականի Ծախսերի հաշվետվության դրամարկղային և փաստացի ծախսը կատարվել են 100%-ով, ապա դա նշանակում է, որ ՀՀ 2006 թվականի պետական բյուջեից հատկացված՝ «Հեռուստահաղորդումների հեռարձակում» հոդվածի դրամարկղային և փաստացի ծախսը հավասար է նախատեսվածին, այսինքն՝ 31,415.9 հազ. դրամ:

ՀՀ 2007 թվականի պետական բյուջեի կազմման հայտերում մասնավորապես բացակայում է պետական բյուջեից հատկացվող միջոցների հաշվին (դրամաշնորհ) Հեռուստաընկերության 2007 թվականի եկամուտների և ծախսերի նախահաշվի «Հեռուստաֆիլմերի արտադրության գծով ծախսեր» հոդվածով նախատեսված 31,415.9 հազ. դրամի հիմնավորումը: Բնականաբար, նախահաշվը ճշտվել է «Հեռուստաֆիլմերի արտադրության գծով ծախսեր» հոդվածով 2007 թվականի համար նախատեսվել է 4,415.9 հազ. դրամ, իսկ 27.0 մլն դրամը ուղղել են այլ հոդվածներին, օրինակ՝ «Հեռուստահաղորդումների և ֆիլմերի ձեռքբերում» հոդվածին: 2007 թվականի «Հեռուստաֆիլմերի արտադրության գծով ծախսեր» հոդվածով փաստացի ծախսը կազմել է 3,469.9 հազ. դրամ, որը կապ չունի «Սի վախեցիր» ֆիլմի արտադրության հետ: Ստացվում է, որ «Սի վախեցիր» ֆիլմի

արտադրության հետ կապված ծախսերը նախատեսվում և արտացոլվում են նախահաշվում, իսկ դրամարկղային և փաստացի ծախսը բացակայում է հաշվետվություններում, որը հնարավորություն չի ընձեռում գնահատել ծախսերի արդյունավետությունը: Այսինքն՝ առկա է անհամապատասխանություն՝ ներկայացվող հաշվետվությունների և իրական դրամարկղային և փաստացի ծախսերի միջև, քանի որ տվյալ ֆիլմը հաշվեկշռում ձևակերպվել է որպես ոչ նյութական ակտիվ:

Բյուջետային հայտերը որոշ դեպքերում չեն կազմվել հիմնավոր հաշվարկների հիման վրա: Մասնավորապես՝ «Հեռուստահաղորդումների հեռարձակում» Հեռուստաֆիլմերի արտադրության գծով ծախսեր» հոդվածով: Այսպես, օրինակ՝ արտարժույթով իրականացվող ծառայությունները նախատեսելիս հաշվարկները կատարում են օրենքով նախատեսվածից բարձր փոխարժեքով, այսպես, օրինակ՝ ՀՀ 2006 թվականի պետական բյուջեի հայտի հաշվարկում հիմք է ընդունվել՝ 1 եվրոն = 626.2 դրամ, որի փոխարժեքային տարբերության արդյունքում «Օրենք 2006-ում» հատատվել է 83,979.3 հազ. դրամով ավելի (գումարը ճշգրտվել և վերաբաշխվել է ՀՀ կառավարության 2005 թվականի դեկտեմբերի 15-ի թիվ 2162-Ն որոշմամբ): Կամ «Հեռուստաֆիլմերի արտադրության գծով ծախսեր» հոդվածով առանց հիմնավորման նախատեսված 31,415.9 հազ. դրամը, «Օրենք 2007-ի» ընդունումից հետո, Խորհրդի կողմից նախահաշիվը ճշտվել է և արդյունքում 27,000.0 հազ. դրամը ուղղել է «Հեռուստահաղորդումների և ֆիլմերի ձեռքբերում» հոդվածին:

3.1 Հեռուստահաղորդումների հեռարձակման ծախսեր

«Հեռուստահաղորդումների հեռարձակում» հոդվածի ծախսերը հիմնականում ներառում են երկու տիպի ծախսեր՝ 1. Հեռուստաընկերության պատրաստած հեռուստահաղորդումների հեռարձակման ծախսերը, 2. Արբանյակի վարձակալության ծախսերը: Այս ծախսերի իրականացման համար երկու կազմակերպությունների՝ «Հայաստանի հեռուստատեսային ցանց» ՓԲԸ և «Globe Cast» ընկերության հետ ստորագրվել են պայմանագրեր:

2006 թվականի հունվարի 1-ին Հեռուստաընկերության և «Հայաստանի հեռուստատեսային ցանց» ՓԲԸ միջև կնքվել է թիվ ՏՊ-2006/01 պայմանագիրը, համաձայն որի իրականացված ծառայությունների համար Հեռուստաընկերությունը պարտավորվում էր վճարել 500,247.0 հազ. դրամ: 2006 թվականի ընթացքում «Հայաստանի հեռուստատեսային ցանց» ՓԲԸ կողմից իրականացվել է 468,144.560 հազ. դրամի (ներառյալ՝ ԱԱՀ) ծառայություն: Համաձայն Հեռուստաընկերության հաշվետվության «Հայաստանի հեռուստատեսային ցանց» ՓԲԸ փաստացի վճարվել է 509.0 մլն դրամ:

2006 թվականի հունվար 1-ի դրությամբ Հեռուստաընկերության պարտքը «Հայաստանի հեռուստատեսային ցանց» ՓԲԸ կազմել է 124,278.7 հազ. դրամ և հունվար, փետրվար և մարտ ամիսների ընթացքում կատարված 124,0 մլն դրամի վճարումները ոչ թե տվյալ տարվա կատարո-

դականի դիմաց տրված վճարն է, այլ՝ 2005 թվականի պարտքի մարումը: Փաստորեն, 2006 թվականի ընթացքում վճարված 509.0 մլն դրամից 124,0 մլն դրամը պարտքի մարում է, իսկ 385.0 մլն դրամը՝ տվյալ տարվա կատարողականի դիմաց տրված վճարն է, այսինքն՝ չի վճարվել 2006 թվականին կատարված ծառայության համար 83.144 հազ. դրամի չափով և 2007 թվականի հունվար 1-ի դրությամբ Հեռուստաընկերության պարտքը կազմել է 83,423 հազ. դրամ:

Հաշվետվություն 2006-ում Ծրագրի փաստացի և դրամարկղային ծախսը կատարվել է 100%-ով, այսինքն՝ այդ հոդվածի համար հատկացված դրամաշնորհի գումարը ծախսվել է, ծառայել է իր նպատակին: Վերահսկողությունը ցույց է տալիս, որ 2006 թվականի ընթացքում Հեռուստաընկերության և «Հայաստանի հեռուստատեսային ցանց» ՓԲԸ հետ կնքված պայմանագրի շրջանակներում կատարվել է 509.0 մլն դրամի փաստացի (դրամական հոսքեր կամ դրամարկղային) ծախս, որից 124,0 մլն դրամը նախորդ տարիների պարտքի մարում է:

2007 թվականի հունվարի 26-ին Հեռուստաընկերության և «Հայաստանի հեռուստատեսային ցանց» ՓԲԸ միջև կնքվել է թիվ ՏՊ-2007/01 պայմանագիրը, համաձայն որի իրականացված ծառայությունների համար Հեռուստաընկերությանը պարտավորվում է վճարել 500, 947.0 հազ. դրամ: 2007 թվականի ընթացքում «Հայաստանի հեռուստատեսային ցանց» ՓԲԸ կողմից իրականացվել է 465,716.9 հազ. դրամի (ներառյալ՝ ԱԱՀ) ծառայություն: Համաձայն Հեռուստաընկերության հաշվետվության «Հայաստանի հեռուստատեսային ցանց» ՓԲԸ փաստացի վճարվել է 509,422.9 հազ. դրամի, այսինքն՝ կատարվածից ավելի 43,706.0 հազ. դրամով (մարվել է նախորդ տարվա պարտքից): Սակայն պետք է նշել, որ այդ վճարված գումարներից 181,422.9 հազ. դրամը վճարվել է «Ինեկոբանկ» ՓԲԸ կողմից ֆակտորինգային պայմանագրի հիման վրա և 2008 թվականի հունվարի 1-ի դրությամբ Հեռուստաընկերության պարտավորությունը «Ինեկոբանկ» ՓԲԸ կազմել է 191,163.5 հազ. դրամ (ներառյալ՝ վճարման ենթակա տոկոսավճարը՝ 9,740.6 հազ. դրամ): «Հայաստանի հեռուստատեսային ցանց» ՓԲԸ նկատմամբ Հեռուստաընկերության պարտավորությունը 2008 թվականի հունվար 1-ի դրությամբ կազմել է 39,717.1 հազ. դրամ:

«ՀՀ 2007 թվականի պետական բյուջեի կատարման մասին» ՀՀ կառավարության հաշվետվությունում (**այսուհետ՝ Հաշվետվություն 2007**) Ծրագրի փաստացի և դրամարկղային ծախսը կատարվել է 100%-ով, այսինքն՝ այդ հոդվածի համար հատկացված դրամաշնորհի գումարը ծառայել է իր նպատակին: Վերահսկողությունից պարզվել է, որ 2007 թվականի ընթացքում «Հայաստանի հեռուստատեսային ցանց» ՓԲԸ հետ կնքված պայմանագրի շրջանակներում կատարվել է 328,000.0 հազ. դրամի փաստացի (դրամական հոսքեր կամ դրամարկղային) ծախս և «Ինեկոբանկ» ՓԲԸ նկատմամբ ձևավորվել է 191,163.5 հազ. դրամի պարտավորություն:

2008 թվականի հունվարի 30-ին Հեռուստաընկերության և «Հայաստանի հեռուստատեսային ցանց» ՓԲԸ միջև կնքվել է թիվ ՏՊ-2008/01 պայմանագիրը, համաձայն որի իրականացված ծառայությունների համար Հեռուստաընկերությունը պարտավորվում է վճարել 500,390.8 հազ. դրամ: 2008 թվականի առաջին կիսամյակի ընթացքում «Հայաստանի հեռուստատեսային ցանց» ՓԲԸ կողմից իրականացվել է 234,391.300 հազ. դրամի (ներառյալ՝ ԱԱՀ) ծառայություն: Սակայն համաձայն Հեռուստաընկերության տեղեկանքի «Հայաստանի հեռուստատեսային ցանց» ՓԲԸ ծառայության դիմաց «Ինեկոբանկ» ՓԲԸ կողմից (հիմք ընդունելով «Հայաստանի հեռուստատեսային ցանց» ՓԲԸ հետ ստորագրած ֆակտորինգային պայմանագիրը) փաստացի վճարվել է՝ 115,800.309 հազ. դրամ, այդ թվում՝ 2007 թվականի դեկտեմբեր ամսվա պարտքը՝ 39,066.409 հազար դրամ, 2008 թվականի հունվար և փետրվար ամիսների կատարողականի համար՝ 76,733.9 հազ. դրամ: Սակայն պետք է նշել, որ 115,800.309 հազ. դրամը, որը վճարվել է «Ինեկոբանկ» ՓԲԸ կողմից ֆակտորինգային պայմանագրի հիման վրա, 2008 թվականի հուլիսի 1-ի դրությամբ Հեռուստաընկերության նկատմամբ առաջացրել է պարտավորություն: 01.07.2008 թվականի դրությամբ «Հայաստանի հեռուստատեսային ցանց» ՓԲԸ կողմից իրականացված ծառայությունների համար Հեռուստաընկերության պարտավորությունը կազմել է 158,308.1 հազ. դրամ:

2005 թվականի փետրվարի 1-ին արքանյակի վարձակալության համար Հեռուստաընկերության և «Globe Cast» ընկերության միջև, հինգ տարվա գործողության ժամկետով, ստորագրվել է վարձակալության պայմանագիր, ըստ որի Հեռուստաընկերությունը եռամսյակի համար պետք է վճարի 171.807 հազ. եվրո:

ՀՀ 2006 թվականի պետական բյուջեի կազմման հայտերում պետական բյուջեից հատկացվող միջոցների հաշվին (դրամաշնորհ) պահանջվող աշխատանքների, ծառայությունների՝ Հեռուստաընկերության 2006 թվականի եկամուտների և ծախսերի նախահաշվի «Հեռուստահաղորդումների հեռարձակում» հոդվածի ծախսը նախատեսվել է 934,100.1 հազ. դրամ, այդ թվում՝ 895,572.2 հազ. դրամը ՀՀ պետական բյուջեի հատկացումների հաշվին (դրամաշնորհ), իսկ Խորհրդի 11.01.2006թ. թիվ 1-Լ որոշմամբ հաստատվել է՝ 878,222.5 հազ. դրամ, որից՝ 837,548.6 հազ. դրամը ՀՀ պետական բյուջեի հատկացումների՝ դրամաշնորհի և 27,849.4 հազ. դրամը՝ այլ եկամուտների հաշվին: Խորհրդին ներկայացված և հաստատված Հեռուստաընկերության 2006 թվականի եկամուտների և ծախսերի նախահաշվի և դրա կատարողականի համեմատականում «Հեռուստահաղորդումների հեռարձակում» հոդվածի փաստացի ծախսը կազմել է 865,398.0 հազ. դրամ (որը հաշվարկված է հաշվեգրման մեթոդով): Քանի որ, ըստ 2006 թվականի Ծախսերի հաշվետվության դրամարկղային և փաստացի ծախսը կատարվել է 100%-ով, ապա ՀՀ 2006 թվականի պետական բյուջեից հատկացված՝ «Հեռուստահաղորդումների հեռարձակում» հոդվածի դրամարկղային և փաստացի ծախսը հավասար է նախատեսվածին, այսինքն՝ 837,548.6 հազ. դրամ է:

Վերահսկողության արդյունքներով պարզվել է, որ՝ 2006 թվականին Հեռուստաընկերության իրականացված հեռուստահաղորդումների հեռարձակման փաստացի ծառայության ծավալը կազմել է՝ 832,282.6 հազ. դրամ (հաշվեկշռում ձևակերպված հաշիվ-ապրանքագրերին համապատասխան), որից՝ «Հայաստանի հեռուստատեսային ցանց» ՓԲԸ՝ 468,144.56 հազ. դրամ (ներառյալ՝ ԱԱՀ), իսկ «Globe Cast» ընկերությանը՝ 364,138.06 հազ. դրամ:

2006 թվականին դրամարկղային ծախսը՝ «Հեռուստահաղորդումների հեռարձակում» հոդվածով կազմել է 782,277.5 հազ. դրամ, այդ թվում՝ «Հայաստանի հեռուստատեսային ցանց» ՓԲԸ՝ 509.0 մլն դրամ (որից՝ 124,0 մլն դրամը նախորդ տարիների պարտքի մարումն է) և «Globe Cast» ընկերությանը՝ 273,277.5 հազ. դրամ:

ՀՀ 2007 թվականի պետական բյուջեի կազմման հայտերում Հեռուստաընկերության 2008 թվականի եկամուտների և ծախսերի նախահաշվի «Հեռուստահաղորդումների հեռարձակում» հոդվածի ծախսը նախատեսվել է 878,222.5 հազ. դրամ, այդ թվում՝ 833,187.8 հազ. դրամը ՀՀ պետական բյուջեի հատկացումների հաշվին (դրամաշնորհ), իսկ Խորհրդի որոշմամբ հաստատվել է իրականացնել 719,700.4 հազ. դրամի ծախս, որից՝ 701,123.2 հազ. դրամը ՀՀ պետական բյուջեի հատկացումների՝ դրամաշնորհի և 18,577.2 հազ. դրամը՝ այլ եկամուտների հաշվին: Խորհրդին ներկայացված և հաստատված Հեռուստաընկերության 2007 թվականի եկամուտների և ծախսերի նախահաշվի և դրա կատարողականի համեմատականում «Հեռուստահաղորդումների հեռարձակում» հոդվածի փաստացի ծախսը՝ 719,506.5 հազ. դրամ է: Քանի որ 2007 թվականի Ծախսերի հաշվետվությունում դրամարկղային և փաստացի ծախսը կատարվել է 100%-ով, ապա դա նշանակում է, որ ՀՀ 2007 թվականի պետական բյուջեից հատկացված՝ «Հեռուստահաղորդումների հեռարձակում» հոդվածի դրամարկղային և փաստացի ծախսը հավասար է նախատեսվածին, այսինքն՝ 701,123.2 հազ. դրամ է:

Վերահսկողության արդյունքներով պարզվել է, որ՝ 2007 թվականին Հեռուստաընկերության իրականացված հեռուստահաղորդումների հեռարձակման փաստացի ծառայության ծավալը կազմել է (հաշվեկշռում ձևակերպված հաշիվ-ապրանքագրերին համապատասխան)՝ 793,651.8 հազ. դրամ, որից՝ «Հայաստանի հեռուստատեսային ցանց» ՓԲԸ-ը՝ 465,716.9 հազ. դրամ (ներառյալ՝ ԱԱՀ), իսկ «Globe Cast» ընկերությանը՝ 327,934.9 հազ. դրամ:

Խորհրդին ներկայացված և հաստատված Հեռուստաընկերության 2007 թվականի եկամուտների և ծախսերի նախահաշվի և դրա կատարողականի համեմատականում «Հեռուստահաղորդումների հեռարձակում» հոդվածի փաստացի ծախսը՝ 719,506.5 հազ. դրամ է: Իսկ 2007 թվականի փաստացի դրամարկղային (դրամական հոքերը) ծախսը՝ «Հեռուստահաղորդումների հեռարձակում» հոդվածով կազմել է 678,624.8 հազ. դրամ, այդ թվում՝ «Հայաստանի հեռուստատեսային ցանց» ՓԲԸ-ը՝ 328,000.0 հազ. դրամ (որից՝ 43,706. 0 հազ. դրամը նախորդ տարիների պարտքի մարումն է) և «Globe Cast» ընկերությանը՝ 350,624.8 հազ. դրամ:

Վերլուծության արդյունքներից հետևում է, որ Հեռուստաընկերության 2007 թվականի եկամուտների և ծախսերի նախահաշվի և դրա կատարողականի համեմատականում և Ծախսերի հաշվետվությունում «Հեռուստահաղորդումների հեռարձակում» հոդվածի դրամարկղային և փաստացի ծախսի թվերը չեն համընկնում:

ՀՀ 2008 թվականի պետական բյուջեի կազմման հայտերում Հեռուստաընկերության 2008 թվականի եկամուտների և ծախսերի նախահաշվի «Հեռուստահաղորդումների հեռարձակում» հոդվածի ծախսը նախատեսվել է 737,700.4 հազ. դրամ, այդ թվում՝ 698,123.2 հազ. դրամը ՀՀ պետական բյուջեի հատկացումների հաշվին (դրամաշնորհ), իսկ Խորհրդի որոշմամբ հաստատվել է իրականացնել 739,824.6 հազ. դրամի ծախս, որից՝ 695,238.4 հազ. դրամը՝ ՀՀ պետական բյուջեի հատկացումների՝ դրամաշնորհի և 44,586.2 հազ. դրամը՝ այլ եկամուտների հաշվին: Խորհրդին ներկայացված և հաստատված Հեռուստաընկերության 2008 թվականի եկամուտների և ծախսերի նախահաշվի և առաջին կիսամյակի դրա կատարողականի համեմատականում «Հեռուստահաղորդումների հեռարձակում» հոդվածի փաստացի ծախսը՝ 362,641.7 հազ. դրամ է: ՀՀ 2008 թվականի առաջին կիսամյակի պետական բյուջեից հատկացվել է՝ 1,290,290.0 հազ. դրամ, կամ տարեկան նախատեսվածի 56%-ը: 2008 թվականի առաջին կիսամյակի Ծախսերի հաշվետվությունում ՀՀ 2008 թվականի առաջին կիսամյակի պետական բյուջեից հատկացված միջոցների դրամարկղային և փաստացի ծախսը կատարվել է 100%-ով: ՀՀ 2008 թվականի առաջին կիսամյակի պետական բյուջեից հատկացված միջոցների հաշվին կատարված «Հեռուստահաղորդումների հեռարձակում» հոդվածի դրամարկղային և փաստացի ծախսը հավասար է նախատեսվածին, այսինքն՝ 389,333.5 հազ. դրամ:

Խորհրդին ներկայացված և հաստատված Հեռուստաընկերության 2008 թվականի եկամուտների և ծախսերի նախահաշվի և դրա առաջին կիսամյակի կատարողականի համեմատականում «Հեռուստահաղորդումների հեռարձակում» հոդվածի փաստացի ծախսը՝ 362,652.0 հազ. դրամ է արտացոլված, այդ թվում՝ «Հայաստանի հեռուստատեսային ցանց» ՓԲԸ-ը՝ 195,318.3 հազ. դրամ՝ առանց ԱԱՀ (կամ 234,391.3 հազ. դրամ՝ ներառյալ ԱԱՀ), իսկ «Globe Cast» ընկերությանը՝ 158,126.0 հազ. դրամ և 9,207.7 հազ. դրամն այլ գումարներ է: Հեռուստաընկերության 2008 թվականի առաջին կիսամյակի «Հեռուստահաղորդումների հեռարձակում» հոդվածի դրամարկղային (դրամական հոսքերը) ծախսը կազմել է 134,338.5 հազ. դրամ:

Վերլուծության արդյունքներից հետևում է, որ իրականում ՀՀ պետական բյուջեի հատկացումները (դրամաշնորհը), կատարվել են նախատեսվածին համապատասխան, սակայն «Հեռուստահաղորդումների հեռարձակում» հոդվածի շրջանակներում ծառայություն իրականացնող կազմակերպությունների, մասնավորապես՝ «Հայաստանի հեռուստատեսային ցանց» ՓԲԸ հանդեպ առաջանում են պարտավորություններ, այսինքն՝ այդ ծառայության արդյունքում ձևավորված պարտավորությունները (ոչ ամբողջությամբ) կատարվել են պարտքի

տարածամկետ մարման ճանապարհով, առաջ բերելով նոր պարտավորություններ և լրացուցիչ վճարներ՝ տոկոսի գումարի տեսքով: Այսպես, օրինակ՝ 01.07.2008 թվականի դրությամբ «Հայաստանի հեռուստատեսային ցանց» ՓԲԸ կողմից իրականացված ծառայությունների համար Հեռուստաընկերության պարտավորությունները կազմել է 158,308.1 հազ. դրամ, որը 2008 թվականի առաջին կիսամյակում իրականացված ծառայության 67.5%-ն է:

3.2 2006-2007թթ., 2008թ. առաջին կիսամյակում «Կապիտալ տրանսֆերտների» (դրամաշնորհների) գումարների հաշվին կատարված ծախսերի վերլուծություն

2006-2008 թթ. ՀՀ պետական բյուջեի (այսուհետ՝ Օրենք 2006-2008) հաստատումից, համամասնությունները սահմանելուց և Խորհրդի կողմից ՀՀ կենտրոնական գանձապետարանում նախահաշվի հաստատումից հետո Խորհրդի և Հեռուստաընկերության միջև ստորագրվում է դրամաշնորհների՝ ընթացիկ և կապիտալ, հատկացման երկու պայմանագիր (երկուսից՝ երեք ամսվա տարբերությամբ):

Վերլուծության արդյունքում պարզվել է. 2007-2008 թվականներին հաստատված կապիտալ դրամաշնորհները նախատեսվել է կապիտալ ծախսերի իրականացման նպատակով, սակայն Խորհուրդը տարվա ընթացքում գումարները կապիտալ դրամաշնորհից վերածում է ընթացիկ դրամաշնորհի և գումարները օգտագործում է ընթացիկ ծախսեր կատարելու նպատակով:

Այսպես, օրինակ՝ 2007-2008 թթ. ՀՀ պետական բյուջեի հայտով ներկայացվել է տեխնիկական վերազինման ծրագրեր, դրանք հիմք ընդունելով պետական բյուջեից երկու տարում նախատեսվել է հատկացնել 556,785.4 հազ. դրամ, սակայն հողվածափոխության արդյունքում ճշտված ծրագրով այդ գումարը պակասեցվել է, 319,709.0 հազ. դրամով՝ 57.4 %-ով, այսինքն՝ փաստացի կապիտալ ծախսերին ճշտված պլանով նախատեսվել և հատկացվել է 237,056.4 հազ. դրամ կամ ՀՀ 2007-2008 թթ. պետական բյուջեով նախատեսվածի 42.6 %-ը:

ՀՀ 2006թվականի պետական բյուջեով «Կապիտալ տրանսֆերտների» գծով տեխնիկայի և սարքավորումների ձեռք բերման նպատակով, հաստատվել է հատկացնել 228,392.700 հազ. դրամ՝ ըստ եռամսյակների հավասարաչափ գումարով:

2006 թվականի ապրիլի 10-ի թիվ 14-Լ Խորհրդի որոշմամբ հաստատվել է Հեռուստաընկերության տեխնիկական վերազինման համար անհրաժեշտ սարքերի և սարքավորումների ցանկը՝ ըստ մատակարարների: ՀՀ պետական բյուջեից փաստացի հատկացումը կատարվել է երկու անգամ: Չնայած այն բանին, որ համամասնություններով նախատեսվել էր առաջին, երկրորդ և երրորդ եռամսյակներում հատկացնել հավասար, եռամսյակը՝ 57, 098.2 հազ. դրամի չափով, այսինքն՝ ինն ամսվա համար 171,294.5 հազ. դրամ, առաջին կիսամյակում Խորհրդի կողմից հայտ չի ներկայացվել կապիտալ դրամաշնորհի

գումարներից նախատեսված 114,196.4 հազ. դրամի հատկացման նպատակով: Խորհրդի կողմից կապիտալի դրամաշնորհի հատկացման հայտը ներկայացվել է օգոստոս ամսին՝ 152,261.800 հազ. դրամի չափով և բավարարվել է, հատկացվել է 2006 թվականի օգոստոսի 8-ին: Սակայն ըստ տեղեկատվության մինչև կապիտալ դրամաշնորհի ստանալը այդ նպատակով ընթացիկ դրամաշնորհից կատարվել է 13,573.150 հազ. դրամի ծախս, որից՝ մատակարարներից «Յունիքոմպ» ՍՊԸ-ի 3,803.800 հազ. դրամի, «Պրոլայթինգ» ՍՊԸ 4,213.350 հազ. դրամի պայմանագրերը կատարվել է ամբողջությամբ, իսկ «Սիմոնտեք կոնսյուտերս» ՍՊԸ պայմանագրից՝ 5,556.0 հազ. դրամի չափով: «Սիմոնտեք կոնսյուտերս» ՍՊԸ 576.0 հազ. դրամ և «Սիկտեկ» ՍՊԸ 255.0 հազ. դրամը կապիտալ դրամաշնորհը ստանալուց հետո: Բացի այդ, 13,215.736 հազ. դրամի մաքսատուրք է վճարել:

2006 թվականի օգոստոսի 10-ին վճարվել է «Television technique» ընկերության հետ կնքված պայմանագրի շրջանակներում մատակարարված սարքերի և սարքավորումների համար՝ 80,582.452 հազ. դրամ (155751 Եվրո):

2006 թվականի դեկտեմբերի 29-ին «Television technique» ընկերության հետ կնքված պայմանագրի շրջանակներում մատակարարված սարքերի և սարքավորումների համար վճարվել է 88,904.692 հազ. դրամ (244620 ԱՄՆ դոլար):

Ըստ վերլուծության 2006 թվականին փաստացի կապիտալ դրամաշնորհի հաշվին իրականացված դրամարկղային ծախսերը կազմել են 197,107.03 հազ. դրամ՝ հատկացված 228,392.700 հազ. դրամից, այսինքն՝ 2007 թվականի հունվարի 1-ի դրությամբ հատկացված կապիտալ դրամաշնորհի գումարի մնացորդը կազմել է 31,285.7 հազ. դրամ:

2007 թվականի հունվար-փետրվար ամիսներին «Television technique» ընկերության կողմից մատակարարված սարքերի և սարքավորումների համար վճարվել է 31,441.134 հազար դրամ մաքսատուրք և ավելացված արժեքի հարկ, արդյունքում՝ 2006 թվականի փաստացի կապիտալ դրամաշնորհի հաշվին ծախսը կազմել է 228,548.162 հազ. դրամ, այսինքն՝ 155.462 հազ. դրամ ծախսվել է նախատեսվածից ավելի:

Տեխնիկական միջոցների ձեռք բերման պայմանագրերը կնքվել են եվրոյով և դոլարով, իսկ խորհրդի որոշմամբ գները սահմանվել են դրամով, սակայն տարբեր փոխարժեքով: Արդյունքում՝ չի հիմնավորվում որոշմամբ սահմանված արժեքների գնագոյացումը:

Հարկ է նշել, որ թվով 14 գործարքներից՝ 5-ը, ընդհանուրը՝ 88,498.0 հազ. դրամ գումարով, թվով 3 մատակարարների հետ իրականացվել է մինչև խորհրդի որոշում ընդունելը:

ՀՀ 2007 թվականի պետական բյուջեով «Կապիտալ տրանսֆերտների» գծով տեխնիկայի և սարքավորումների ձեռք բերման նպատակով, հաստատվել է 278,392.700 հազ. դրամ: ՀՀ պետական բյուջեից այդ փաստացի հատկացումը կատարվել է 2007 թվականի մայիսի 3-ին, որպես նպատակային գումար մուտք է արվել կապիտալ դրամաշնորհի համար բացված՝ 1003 հաշվին:

Գումարը վեց ամիս համապատասխան հաշվի վրա պահելուց, չօգտագործելուց հետո 2007 թվականի հոկտեմբերի 26-ի Խորհրդի թիվ 50-Լ որոշման 2-րդ կետի համաձայն որոշում է կայացվել՝ 2007 թվականին տեխնիկական վերազինման նպատակով փոխանցված 278,392.70 հազ. դրամ գումարից 141,000.0 հազ. դրամ գումարը, ՊԱՊ-1/2 պայմանագրում փոփոխություն կատարելու վերաբերյալ համաձայնագիր կնքելուց հետո մեկշաբաթյա ժամկետում պետական բյուջե վերադարձնելու վերաբերյալ: Սակայն չորս օր հետո՝ 2007 թվականի հոկտեմբերի 30-ին, Խորհուրդը նույն նպատակով, թիվ 51-Լ որոշմամբ որոշում է կայացրել՝ «Ավելո» ՍՊԸ հետ կնքել 482045 եվրոյի «Եթերային կենտրոնական սարքասրահի» առքուվաճառքի և 36533 եվրոյի՝ տեղադրման, գործողության և անձնակազմի ուսուցմանն ուղղված ծառայությունների մատուցման պայմանագրեր, միաժամանակ նշվում է, որ հատկացված 137,392.7 հազ. դրամից բացի մնացած մասի վճարումն ապահովելու համար ՀՀ առևտրային բանկերից ներգրավել վարկային միջոցներ: Ստացվում է, որ այդ որոշումների հիմնական նպատակը կապիտալ դրամաշնորհի փոխարինումն էր ընթացիկի, ինչպես նաև ՀՀ առևտրային բանկերից վարկային միջոցներ ներգրավելը, քանի որ հատկացված կապիտալ դրամաշնորհից 141,000.0 հազ. դրամը վերադարձվել է ՀՀ պետական բյուջե 2007 թվականի նոյեմբերի 7-ին և հոդվածափոխության արդյունքում 119,409.0 հազ. դրամով ավելացվել է ընթացիկ ծախսերին:

Խորհուրդը 2007 թվականի դեկտեմբերի 20-ին, թիվ 60-Լ որոշմամբ՝ «Կապիտալ ներքին տրանսֆերտներ» հոդվածով, Հեռուստաընկերության անցագրային կետի և սանհանգույցի վերանորոգման աշխատանքների կատարման նպատակով 21,591.0 հազ. դրամի հատկացման որոշում է ընդունել: 2007 թվականի դեկտեմբերի 26-ին 21,591.0 հազ. դրամ գումարը հատկացվել և ավելացվել է կապիտալ դրամաշնորհի 137,392.7 հազար դրամին, դրանով ընդամենը հատկացված գումարը դարձնելով 158,983.7 հազ. դրամ: 2007 թվականին հատկացված 158,983.7 հազ. դրամ կապիտալ դրամաշնորհի գումարից փաստացի ծախս չի կատարվել և 2008 թվականի հունվարի 1-ի դրությամբ մնացորդը՝ 158,983.7 հազ. դրամ, որը տվյալ տարում նպատակին չի ծառայել:

«ՀՀ 2008 թվականի պետական բյուջեի մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն Հեռուստաընկերությանը 2008 թվականին նախատեսվել է տրամադրել 278,392.70 հազ. դրամ՝ «Կապիտալ ներքին տրանսֆերտներ» հոդվածով:

Բյուջետային հատկացումների հաշվին իրականացվող ծախսերի նախահաշիվը փոփոխվել է 2008 թվականի փետրվարի 18-ին, ըստ որի իրականացվել է հոդվածային վերաբաշխում և տնտեսագիտական դասակարգման «Կապիտալ դրամաշնորհներ պետական առևտրային կազմակերպություններին» հոդվածից 200,300.0 հազ. դրամ գումար տեղափոխվել է տնտեսագիտական դասակարգման «Ընթացիկ դրամաշնորհներ պետական առևտրային կազմակերպություններին» հոդված: Վերաբաշխումն իրականացվել է Հայաստանի Հանրային հեռուստառադիոընկերության խորհրդի ՀՀ 2008 թվականի պետական բյուջեում վերաբաշխում

կատարելու մասին ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարություն առաջարկ ներկայացնելու վերաբերյալ 2008 թվականի հունվարի 18-ի թիվ 4-Լ որոշման համաձայն:

2008 թվականի մարտի 21-ին Խորհրդի և Հեռուստաընկերության միջև կնքվել է դրամաշնորհի հատկացման ՊԱՊ-1/2 պայմանագիրը: Պայմանագրի 1.1 կետի համաձայն «Հայաստանի Հանրապետության 2008 թվականի պետական բյուջեի մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված համապատասխան հատկացումների շրջանակներում խորհուրդը ընկերությանն է հատկացրել 78,092.7 հազ. դրամ:

ՀՀ պետական բյուջեով «Կապիտալ տրանսֆերտների» գծով տեխնիկայի և սարքավորումների ձեռք բերման նպատակով, հաստատվել է 2008 թվականի մարտի 26-ին 69,598.2 հազար դրամ և ապրիլի 4-ին՝ 8,494.5 հազար դրամ:

«Թի Ջի Ստրոյ» ՍՊԸ ՓՊՄ-731311/8 պայմանագրի կատարման համար փոխանցվել է 2008 թվականի մարտի 4-ին՝ 6,120.0 հազ. դրամ և 2008 թվականի հունիսի 5-ին՝ 12,000.0 հազ. դրամ, կամ ընդամենը 18,120.0 հազ. դրամ, փաստացի կատարողականը կազմել է 23,695.0 հազ. դրամ: «Թի Ջի Ստրոյ» ՍՊԸ 2008 թվականի հուլիսի 1-ի դրությամբ պարտքը կազմել է 5,575.0 հազ. դրամ :

2008 թվականի մարտի 26-ին 179,244.114 հազ. դրամով գնվել է 368436 ԱՄՆ դոլար և մուտք է արվել ակրեդիտիվային հաշվին: 2007 թվականի նոյեմբերի 1-ին «Ավեկո» ՍՊԸ հետ ստորագրվել է «Եթերային կենտրոնական սարքասրահի» առքուվաճառքի 482045 եվրոյի և տեղադրման, գործողության և անձնակազմի ուսուցմանն ուղղված ծառայությունների մատուցման 36533 եվրոյի պայմանագրերի սպասարկման և այդ պայմանագրերի վճարման համար 2008 թվականի մարտի 6-ին «Ինեկոբանկ» ՓԲԸ բացվել է 3684360 Եվրո (փոխանակվել է 179,244.114 հազ. դրամ 1003 հաշվից) ակրեդիտիվ:

2008 թվականի մարտի 25-ին 8,194.0 հազ. դրամով գնվել է 17000 ԱՄՆ դոլար /մալուխի գնման համար/ փոխանցվել է «Ավեկո» ՍՊԸ: Այսինքն՝ 5185780 Եվրո պայմանագրով նախատեսված կապիտալ դրամաշնորհից վճարվել է 187,438.114 հազ. դրամ, կամ 385436 Եվրո: 1003 հաշվի մնացորդը 2008 թվականի հուլիսի մեկի դրությամբ կազմել է 30,268.28 հազ. դրամ:

Հիմք ընդունելով 2007 թվականի հոկտեմբերի 30-ի Խորհրդի թիվ 51-Լ որոշումը 2008 թվականի մարտի 21-ին 120,000.0 հազ. դրամի վարկային պայմանագիրը կնքվել է չորս տարով, 38,600.0 հազ. դրամ տոկոսավճարով և 303,226.6 հազ. դրամի չափով գրավադրվել է, այդ թվում՝ կոշտ գրավ՝ 231,381.6 հազ. դրամ և դրամական հոսքեր՝ 71,845.0 հազ. դրամ:

3.3 «Հայաստանի Հանրային Հեռուստաընկերություն» ՓԲԸ գլխավոր մասնաշենքի և հեռուստաընկերության ԱՍԲ-7 մասնաշենքի տանիքի վերանորոգման աշխատանքներ

2006թվականին Հեռուստաընկերության գլխավոր և ԱՍԲ-7 մասնաշենքի տանիքի վերանորոգման աշխատանքների փաստացի ծախսը կազմել է 21,516.0 հազ. դրամ, այդ թվում՝ 12,676.0 հազ. դրամը՝ տանիքի վերակառուցման և 8,840.0 հազ. դրամը՝ մասնակի վերանորոգման աշխատանքներ կատարելու նպատակով: ԱՍԲ-7 մասնաշենքի տանիքի վերակառուցման շինարարական աշխատանքները կազմակերպվել է Հեռուստաընկերության կողմից ինքնակամ, առանց քաղաքաշինական փաստաթղթերի ձևակերպման, քաղաքաշինական նորմերի խախտումով, չունենալով քաղաքաշինության բնագավառի գործունեության լիցենզիա, տանիքի վերակառուցման մշակված, փորձաքննություն իրականացված և համաձայնեցված նախագծանախահաշվային փաստաթղթեր, ինչպես նաև՝ շինարարության թույլտվություն:

Վերակառուցվել է 2330 քմ ընդհանուր մակերեսով տանիք առանց կազմակերպված ջրահռացման համակարգի՝ ազատ ջրահեռացումով, որի պատճառով մթնոլորտային տեղումները թափանցում են շենքի հիմքերը, թուլացնելով սեյսմակայունությունը, իսկ ԱՍԲ-7 մասնաշենքի առաջին հարկի նոր վերանորոգված սենյակների պատերը փշանում են՝ առաջացած խոնավությունից:

Ինքնակամ կառուցված տանիքի կոնստրուկտորական համակարգի ամրությունը, կայունությունը, հուսալիությունը քաղաքաշինական նորմերի պահանջներին համապատասխան հաշվարկված նախագծային փոփոխությունների իրականացման անհրաժեշտություն ունի, իսկ համապատասխան միջոցառումներ չձեռնարկելու դեպքում մասնաշենքի տանիքի վերակառուցման համար ծախսված գումարները կհամարվեն անարդյունավետ, մասնաշենքի ներքին հարդարման և այլ նախատեսվող ծախսերը կլինեն ոչ նպատակային:

Հեռուստաընկերության գլխավոր մասնաշենքի տանիքի ներքևի հատվածում, մասնաշենքի ամբողջ պարագծով կատարվել են 1270 քմ մասնակի վերանորոգման աշխատանքներ՝ տանիքի կոռոզիայի ենթարկված մետաղական թիթեղը փոխարինվել է ցինկապատ թիթեղով, որի իրականացման համար ծախսվել է 8,840.0 հազ. դրամ:

2007 թվականին Հեռուստաընկերության գլխավոր մասնաշենքի սանիտարական հանգույցի և պահակակետի վերանորոգման աշխատանքներն իրականացրել է «Թի Ջի Ստրոյ» ՍՊԸ, համաձայն վերանորոգման աշխատանքների կապալի ՓՊՄ-731311/8 պայմանագրի: Վերանորոգման աշխատանքների իրականացման համար «Երևաննախագիծ» ՓԲԸ կողմից կատարվել է տեղազննում, կազմվել է թերությունների ակտ և օբյեկտի վերանորոգման աշխատանքների նախահաշիվ, սակայն «Թի Ջի Ստրոյ» ՍՊԸ կողմից վերանորոգման աշխատանքները իրականացվել են առանց հաստատված նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի առկայության և փոփոխված ծավալների:

Հարկ է նշել, որ համադրությամբ կատարված չհիմնավորված փոփոխությունների պատճառով հնարավոր չէ պահպանել վերանորոգման աշխատանքների տեխնոլոգիական

հաջորդականությունը, որը բերում է լրացուցիչ ծախսերի և չի օժանդակում վերանորոգման աշխատանքների բնականոն ընթացքին:

Նախնական նախահաշիվը հաշվարկվել է «Թի Ջի Ստրոյ» ՍՊԸ կողմից առանց հաշվի առնելու ՀՀ քաղաքաշինության նախարարության «Գնագոյացման վերլուծական ինֆորմացիոն կենտրոն» ՊՈԱԿ տեղեկագրով սահմանված գները:

Հեռուստաընկերության գլխավոր մասնաշենքի սանիտարական հանգույցի և պահակակետի վերանորոգման աշխատանքների իրականացման համար Խորհուրդը 20.12.2007 թվականի թիվ 60-Լ որոշման համաձայն հատկացվել է 21,591.0 հազ. դրամ, սակայն վերանորոգման համար փաստացի կատարված ծախսը կազմել է 23,695.0 հազ. դրամ, տարբերությունը՝ 2,104.0 հազ. դրամ, որը ծախսվել է առանց Խորհրդի որոշման:

Վերահսկողության ընթացքում ստուգվել են ներկայացված կատարողական փաստաթղթերում փաստացի կատարված վերանորոգման աշխատանքների ծավալները և օգտագործված շինարարական նյութերի ձեռքբերման գները: Հսկիչ չափումներից պարզվել է, որ կատարված վերանորոգման աշխատանքների ծավալը տարբերվում է կատարողական ակտում հաշվարկվածից, և հավելագրումը կազմել է 137.5 հազ. դրամ: ՀՀ քաղաքաշինության նախարարության «Գնագոյացման վերլուծական ինֆորմացիոն կենտրոն» ՊՈԱԿ տեղեկագրով սահմանված գներից վերանորոգման աշխատանքների համար գնված նյութերի գների տարբերությունը կազմել է 450.0 հազ. դրամ, այսինքն՝ 587.5 հազ. դրամը համարվում է վերականգնվող գումար:

Հեռուստաընկերության կողմից 2006-2007 թվականների հակահրդեհային պահպանության համար կատարված ծախսերը կազմել են 2,056.6 հազ. դրամ, որից՝ 1,607.5 հազ. դրամ ծախսվել է թվով 28 հատ (Քտ-00 և Քտ-01) հրշեջ պահարանների ձեռքբերման և 0,449.1 հազ. դրամը՝ կրակմարիչների համար: Վերոհիշյալ պահարանները տեղադրվել են Հեռուստաընկերության գլխավոր մասնաշենքում, «Երևան» ստուդիա ստորաբաժանման և ԱՍԲ-7 մասնաշենքերում գոյություն ունեցող հակահրդեհային հիդրանտների վրա: Տեղում կատարված ստուգումներից պարզվել է, որ փաստացի տեղադրված հրշեջ սարքավորումներով պահարաններից 18-ը անհրաժեշտ պարագաներով հագեցված չեն, դրանց ձեռքբերման համար Հեռուստաընկերության կողմից ծախսվել է 825.0 հազ. դրամ: Առանց հրշեջ սարքավորումների վերոհիշյալ ծախսերը համարվում է անարդյունավետ: Հակահրդեհային պահպանության պահանջ է հրշեջ ծառայության մասնակցությամբ հրշեջ սարքավորումներով պահարանների տեղադրման ավարտական ակտ կազմելը, որը Հեռուստաընկերության կողմից չի իրականացվել:

Հեռուստաընկերության կողմից 2006-2007 թվականներին և 2008 թվականի առաջին կիսամյակում իրականացված շինարարական աշխատանքները կազմակերպվել են առանց քաղաքաշինական փաստաթղթերի ձևակերպման: Սակայն «Երևաննախագիծ» ՓԲԸ, «ԼԱՎՈ»

ՍՊԸ, «Զրտուք» ՍՊԸ նախագծային կազմակերպություններին հեռուստաընկերությունը պատվիրել է մշակել նախագծանախահաշվային փաստաթղթեր և կատարված աշխատանքների համար վճարել է 1,250.0 հազ. դրամ: Պետք է նշել, որ վերոհիշյալ նախահաշիվները չեն համաձայնեցվել կառուցապատողի կողմից և շինարարական աշխատանքները առանց մշակված նախագծի առկայության, իրականացվել են մեկ այլ նախահաշվով, որը հաշվարկվել է կապալառու կազմակերպության կողմից:

3.4 «Հայաստանի Հանրային հեռուստաընկերություն» ՓԲԸ կողմից 2006- 2007 թվականներին և 2008 թվականի առաջին կիսամյակում կատարված գնումների վերաբերյալ

Համաձայն Հեռուստաընկերության կողմից ներկայացված՝ (Հեռուստաընկերության կարիքների համար ապրանքների, աշխատանքների և ծառայությունների ձեռքբերման հետ կապված հարաբերությունները «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի կարգավորման առարկայի դաշտից դուրս լինելու վերաբերյալ) տեղեկանքում նշվել է, որ «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածի «ա» կետի և «Հեռուստատեսության և ռադիոյի մասին» ՀՀ օրենքի 32-րդ հոդվածի «դ» կետի պահանջներից ելնելով ընկերությունը գնումներ իրականացնելիս «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի դրույթներով չի առաջնորդվում:

4. 2006-2007 թվականներին և 2008 թվականի առաջին կիսամյակում «Հայաստանի Հանրային հեռուստաընկերություն» ՓԲԸ հաղորդումների ժամաքանակի վերաբերյալ

Հեռուստաընկերության հեռուստահաղորդումների հեռարձակումն իրականացվում է երեք հեռուստաալիքով: Դրանք են՝ 1. «Հ1» (Երևան քաղաքում 24 ժամ հեռուստահաղորդումների հեռարձակում և 19.5 ժամ՝ հանրապետության շրջաններ, 2 «Հ1»-ի Արբանյակային (24 ժամ հեռուստահաղորդումների հեռարձակում արտասահման): «Հ1»-ի 18.0 ժամ հեռարձակումը իրականացվում է պետական բյուջեից հատկացված միջոցներով: 2006-2007 թվականներին «Նոր ալիք» և 2008 թվականից անվանափոխված «Արարատ» (24 ժամ հեռուստահաղորդումների հեռարձակում):

Հեռուստահաղորդումների հեռարձակումը հանրապետության շրջաններ նախատեսված 19.5 ժամի (դրանից՝ 18 ժամը հեռարձակվում է ՀՀ պետական բյուջեի հատկացումների հաշվին) փոխարեն իրականացվել է միջին հաշվով օրական 2006 թվականին՝ 18.25 ժամ (6661 ժամ 6 րոպե: 365օր), 2007 թվականին՝ 18.29 ժամ (6674 ժամ 37 րոպե : 365օր) և 2008 թվականի առաջին կիսամյակում՝ 18.3 ժամ (3312 ժամ 11 րոպե : 181օր), այսինքն՝ նախատեսվածից 1.2 ժամով պակաս:

Խախտվել է «Հեռուստատեսության և ռադիոյի մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 2-րդ մասի պահանջը: Այսպես, օրինակ՝ ա) 2006, 2007 թվականներին արբանյակային հեռարձակմամբ հաղորդումները չեն գրանցվել հաշվառման մատյանում: բ) Մետրային տիրույթում հեռարձակվող հաղորդումների գրանցման և հաշվառման մատյաններում գրեթե բացակայում է հեռուստահաղորդման հեղինակների անունը, ազգանունը:

Առկա են նաև որոշ անհամապատասխանություն «Հայաստանի Հանրային հեռուստաընկերություն» ՓԲԸ կողմից հաղորդումների փաստացի ծավալի վերաբերյալ տեղեկանքով ներկայացված և ըստ գրանցման և հաշվառման մատյաններով կատարված հաշվարկների ժամաքանակների միջև:

Ե զ ր ա կ ա ց ու թ յ ու ն

1. Չի կատարվել «Հեռուստատեսության և ռադիոյի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի 11-րդ մասի պահանջը և ներկայումս Հանրային հեռուստառադիոընկերության կանոնակարգը որպես իրավական ակտ բացակայում է, այսինքն՝ չի հաստատվել ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից և դրված չէ գործողության մեջ:
2. Չի մշակվել և չի հաստատվել Հանրային հեռուստառադիոընկերության խորհրդի կանոնակարգը, այդ իսկ պատճառով չի կատարվել 29-րդ հոդվածի 7-րդ մասի պահանջը:
3. Չի մշակվել և չի սահմանվել Հանրային հեռուստառադիոընկերության ֆինանսական միջոցների օգտագործման կարգը, դրանով իսկ չի կատարվել Օրենքի 32-րդ հոդված դ) կետի պահանջը:
4. ՀՀ 2006-2008 թվականների պետական բյուջեում որպես Բյուջետային հատկացումների գլխավոր կարգադրիչ նախատեսվել և հանդես է եկել Հանրային հեռուստառադիոընկերության խորհուրդը, սակայն այդպիսի անվամբ պետական հիմնարկը չկա և գանձապետարանը չպետք է գործարքները կատարեր «Հանրային հեռուստառադիոընկերություն» պետական հիմնարկի կնիքով:
5. Խորհրդի կողմից հաստատված Հեռուստաընկերության 2006 թվականին ծախսերի և եկամուտների նախահաշիվներում, ինչպես նաև Խորհուրդ ներկայացված Հեռուստաընկերության 2006 և 2007 թվականների ծախսերի և եկամուտների նախահաշվի և դրա փաստացի կատարողականի համեմատականներում» ներառված չէ կապիտալ դրամաշնորհի գումարները:
6. Ըստ եկամուտների և ծախսերի նախահաշվի հոդվածների դրամական հոսքերի հաշվառում չի տարվել, այդ թվում՝ պետական բյուջեից հատկացվող միջոցների և դրանց հաշվին կատարվող ծախսերի: Վերջինս հնարավորություն չի տալիս պետական բյուջեից հատկացվող միջոցների կատարվող ծախսերի նկատմամբ լիարժեք վերահսկողություն իրականացնել:

7. Խորհուրդը, տարվա ընթացքում գումարները կապիտալ դրամաշնորհից վերածել է ընթացիկ դրամաշնորհի, և գումարները օգտագործվում է ընթացիկ ծախսեր կատարելու նպատակով: Այսպես, օրինակ՝ 2007-2008 թվականների ՀՀ պետական բյուջեի հայտով (այսուհետ՝ Օրենք 2007-2008) ներկայացվել է տեխնիկական վերազինման ծրագրեր, դրանք հիմք ընդունելով ՀՀ պետական բյուջեից երկու տարում նախատեսվել է հատկացնել 556,785.4 հազար դրամ, սակայն հողվածափոխության արդյունքում ճշտված ծրագրով այդ գումարը պակասեցվել է 319,709.0 հազար դրամով, մոտ 57.4 %-ով, այսինքն՝ ճշտված ծրագրով կապիտալ ծախսերին հատկացվել է «ՀՀ 2007թվականի պետական բյուջի մասին» և «ՀՀ 2008 թվականի պետական բյուջի մասին» ՀՀ օրենքներով նախատեսվածի 42.6%-ը:
8. Արձանագրվել է անհամապատասխանություն ներկայացվող «Հաշվետվություն 2007-ի» թվերի և փաստացի ծախսերի միջև, այսինքն՝ առկա է թվերի անարժանահավատություն: 2007 թվականին ճշտված ծրագրով կապիտալ ծախսերի կատարման նպատակով նախատեսվել և հատկացվել է 158,983.7 հազ. դրամ, որը Հեռուստաընկերության կողմից չի ծախսվել, բայց 2007 թվականին «Ծախսերի հաշվետվությունում» ցույց է տրվել, որ կատարվել է 100%-ով:
9. Տեխնիկական միջոցների ձեռքբերման պայմանագրերը կնքվել են արտարժույթով, իսկ խորհրդի որոշմամբ գները սահմանվել են դրամով, սակայն՝ տարբեր փոխարժեքներով: Չի հիմնավորվում որոշմամբ սահմանված արժեքներով գնագոյացումը:
10. 2006-2008 թվականներին 465,469.1 հազ. դրամ կապիտալ ծախսերի համար առանձին նախահաշիվներ չի կազմվել: Ծախսերն իրականացվել են Խորհրդի որոշմամբ հաստատված տեխնիկական միջոցների ցանկերի և սահմանված գներից համապատասխան:
11. 2006-2008 թվականների նախահաշիվներով հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների մաշվածության գծով ծախսերը իրականից պակաս են նախատեսվել 241,401.6 հազ. դրամով:
12. Խախտվել է ՀՀ կառավարության 29.08.02 թվականի թիվ 1473-Ն և 02.02.02 թվականի թիվ 91 որոշումներով հաստատված ճարտարապետահատակագծային առաջադրանքները, վերանորոգման աշխատանքների թույլտվության տրման կարգի պահանջները: Հեռուստաընկերության կողմից կապիտալ վերանորոգման աշխատանքները կազմակերպվել են առանց քաղաքաշինական փաստաթղթերի ձևակերպման, կառուցվող օբյեկտների համար պահանջվող նախագծի կամ ընթացիկ նորոգման համար նախագծի մշակման: Շինարարության (քանդման) թույլտվություն պահանջող օբյեկտների վերակառուցման համար սահմանված կարգով համայնքի ղեկավարի կողմից չի տրվել ճարտարապետահատակագծային առաջադրանք, համաձայնեցված նախագիծ:
13. Խախտվել է ՀՀ կառավարության 08.05.03 թվականի թիվ 626-Ն որոշման պահանջները: Վերանորոգման աշխատանքների ավարտի փաստագրման ակտեր չեն ձևակերպվել:

14. Հեռուստաընկերության կողմից, սեփական ուժերով, տանիքի վերակառուցման աշխատանքները կազմակերպվել են ինքնակամ, առանց համապատասխան լիցենզիայի առկայության և ՀՀ կառավարության 08.05.03 թվականի թիվ 626-ն որոշման պահանջների խախտումով:
15. 2006-2008 թվականներին հեռուստահաղորդումների հեռարձակումը հանրապետության շրջաններ նախատեսված 19.5 ժամի (դրանից՝ 18 ժամը հեռարձակվում է ՀՀ պետական բյուջեի հատկացումների հաշվին) փոխարեն իրականացվել է միջին հաշվով օրական 2006 թվականին՝ 18.25 ժամ 2007 թվականին՝ 18.29 ժամ և 2008 թվականի առաջին կիսամյակում՝ 18.3 ժամ, այսինքն՝ պլանավորվածից 1.2 ժամով պակաս:
16. Հաղորդումները հաշվառման մատյանում գրանցվում են «Հեռուստատեսության և ռադիոյի մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 2-րդ մասի պահանջի որոշ խախտումներով:
17. Բյուջետային հայտերը որոշ դեպքերում, չեն կազմվել հիմնավոր հաշվարկների հիման վրա: Մասնավորապես՝ ավելի է հաշվարկվել 2006 թվականին «Հեռուստահաղորդումների հեռարձակում» հոդվածով 83,979.3 հազ. դրամ (գումարը ճշգրտվել և վերաբաշխվել է ՀՀ կառավարության 2005 թվականի դեկտեմբերի 15-ի թիվ 2162-ն որոշմամբ) և 2007 թվականին «Հեռուստահաղորդումների և ֆիլմերի ձեռքբերում» հոդվածով 27,000.0 հազ. դրամը:
18. Հեռուստաընկերությունը 2006-2008 թվականների ընթացքում վարկային և պարտքի տարաժամկետ մարման պայմանագրեր է կնքել, գրավ դնելով դրամական հոսքեր և ձեռք բերվող գույք: Պետք է նշել, որ նմանատիպ գործարքներ իրականացնելու դեպքում Հեռուստաընկերությունը որևէ սահմանափակում չունի: Մեր կարծիքով, նպատակահարմար է սահմանափակել այդ իրավունքը, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Հեռուստաընկերությունը ստրատեգիական նշանակության կարևոր կազմակերպություն է, ինչպես նաև ներկայիս տնտեսական իրավիճակը:
19. 2006-2007թթ. և 2008 թ. առաջին կիսամյակի ընացքում ՀՀ պետական բյուջեի հատկացումները (դրամաշնորհը), կատարվել են նախատեսվածին համապատասխան, սակայն արձանագրվել է, որ «Հեռուստահաղորդումների հեռարձակում» հոդվածի շրջանակներում ծառայություն իրականացնող կազմակերպությունների, մասնավորապես՝ «Հայաստանի հեռուստատեսային ցանց» ՓԲԸ հանդեպ առաջանում են պարտավորություններ, այսպես, օրինակ՝ 01.07.2008 թվականի դրությամբ «Հայաստանի հեռուստատեսային ցանց» ՓԲԸ կողմից իրականացված ծառայությունների համար Հեռուստաընկերության պարտավորությունը կազմել է 158,308.1 հազ. դրամ, որը 2008 թվականի առաջին կիսամյակում իրականացված ծառայության 67.5%-ն է:

Առաջադրվում են

- **ՀՀ կառավարությանը՝**

1. ՀՀ տվյալ տարվա պետական բյուջեում բաժնետիրական ընկերություններին (դրանց բաժնետոմսերի 50 և ավելի տոկոսը պետությանն է) ՀՀ պետական բյուջեից հատկացվող դրամաշնորհի գումարներն արտացոլել ոչ թե մեկ տողով, այլ՝ տալ «բացված», այսինքն՝ ծախսերը տրվեն ըստ տնտեսագիտական հոդվածների, ինչպես բոլոր պետական հիմնարկներում, և հաշվետվությունը պահանջել նույն ձևով:
2. ՀՀ կառավարության 2002 թվականի հունիսի 18-ի թիվ 48 որոշման մեջ կատարել փոփոխություններ, պահանջելով բաժնետիրական ընկերություններից (դրանց բաժնետոմսերի 50 և ավելի տոկոսը պետությանն է), որոնց տրամադրվում են պետական դրամաշնորհներ, որպեսզի տարվի՝ ա) ՀՀ պետական բյուջեից հատկացվող միջոցների մուտքի և ելքի առանձին հաշվառում, (այդ թվում՝ ըստ եկամուտների և ծախսերի նախահաշվի հոդվածների): բ) Ոչ նպատակային ծախս հայտնաբերելու դեպքում վերականգնել գումարը համապատասխան հաշվին, միաժամանակ այդ գումարի չափով կրճատելով ընթացիկ տարվա ֆինանսավորումը: գ) Ընթացիկ բյուջետային տարում հաշվետու տարում չօգտագործված գումարներ հայտնաբերելու դեպքում՝ այդ գումարի չափով կրճատել ընթացիկ տարվա ֆինանսավորումը: դ) Բյուջետային դրամաշնորհային գումարները բյուջետային տարում չծախսելու դեպքում տարվա վերջում վերադարձնել պետական բյուջե:
3. Քանի որ առկա է հակասություն «ՀՀ բյուջետային համակարգի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի 2-րդ կետի և ՀՀ տվյալ տարվա բյուջեի մասին ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածի 12-րդ կետի միջև (հիմք ընդունելով «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասի պահանջը) առաջարկվում է հանել «ՀՀ 2009 թվականի բյուջեի մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածի 12 կետը և հետագայում բացառել նման կետի ընդունումը:
4. «Հեռուստատեսության և ռադիոյի մասին» ՀՀ օրենքում կատարել լրացումներ: Մասնավորապես՝ ավելացնել՝ 1. Սահմանափակել Հեռուստաընկերության կողմից ներգրավվող փոխառու միջոցների ներգրավման ծավալները: 2. Հեռուստաընկերությունը առանց Խորհրդի որոշման կարող է կնքել վարկային, պարտքի մարման տարաժամկետ, ֆակտորինգային և այլ պարտավորություններ առաջացնող պայմանագրեր՝ 10.0 մլն դրամի սահմաններում:

➤ Հանրային հեռուստառադիոընկերության խորհրդին՝

5. Խստորեն հետևել «Հեռուստատեսության և ռադիոյի մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված պահանջներին:
6. Խստորեն հետևել ՀՀ կառավարության 2002 թվականի հունիսի 18-ի թիվ 48 որոշման պահանջներին:
7. Բյուջետային հայտերը կազմել ավելի հիմնավոր և մանրամասն հաշվարկների հիման վրա:

➤ «Հայաստանի Հանրային հեռուստաընկերություն» ՓԲԸ՝

8. «Հայաստանի Հանրային հեռուստաընկերություն» ՓԲԸ կարիքների համար ապրանքների, աշխատանքների և ծառայությունների ձեռքբերման հետ կապված հարաբերությունները կարգավորել «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի պահանջներին համապատասխան:
9. Կազմել կապիտալ ծախսերի իրականացման նախահաշիվ:
10. Համապատասխան լիցենզավորված կազմակերպության կողմից ինքնակամ իրականացված տանիքի կոնստրուկտորական համակարգի ամրության, կայունության, հուսալիության, քաղաքաշինական նորմերի պահանջներին համապատասխանության վերաբերյալ իրականացնել հետազոտություն և տալ եզրակացություն:
11. Շինարարական աշխատանքների ավարտի փաստագրման ակտերը ձևակերպել ՀՀ կառավարության 08.05.03 թվականի թիվ 626-Ն որոշման պահանջներին համապատասխան:

Համաձայն «Վերահսկիչ պալատի մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածի 2-րդ մասի գ) կետի, մեկամսյա ժամկետում ՀՀ վերահսկիչ պալատին գրավոր տեղեկատվություն տրամադրել՝ հայտնաբերված խախտումները վերացնելու վերաբերյալ: